

Према садржају документи су распоређени и појављују се као задушнице, купопродајни уговори, залози, уговори о обрађивању земље, уговори о занатским и трговачким пословима, даровнице, пресуде, тестаменти и слично.

Ова књига грађе представља значајан допринос за реконструкцију историје Дубровника, као и његових сусједа са којима је одржавао веома живе трговачке и политичке односе крајем XIII вијека, с обзиром на веома оскудну грађу из овог периода.

Између осталих, ова књига садржи документе који се односе на средњовјековни Котор. Ови документи су утолико драгоценији с обзиром на околност да се располаже веома штурим и једноставним подацима о Котору у XIII вијеку. Чак се може констатовати да су документи које садржи ова књига грађе о Котору

у другој половини XIII вијека. готово једини из овог периода којима располажу истраживачи. Документи о средњовјековном Котору појављују се као задужнице, уговори о земљи и купопродајни уговори. Зависно од величине новчаних задужења, као и од бројности дужника односно кредитора, могу се пратити добри, односно затегнути, сусједски односи између Дубровника и Котора, као и економски просперитет Котора у другој половини XIII вијека.

Значај ове књиге грађе јесте у томе што ће омогућити велику уштеду у времену, посебно младим истраживачима, с обзиром на тежину транскрипције рукописа нотарских књига које је писао нотар Томазино Де Савере.

*Мр Марица Маловић-Ђукић*

## ЈУГОСЛОВЕНСКИ И ЧЕХОСЛОВАЧКИ НАРОДИ У ПОСЛЕДЊИМ ГОДИНАМА ДРУГОГ СВЈЕТСКОГ РАТА

*Долна. Крупа. 17—18. ЈН 1985. године*

Недалеко од Братиславе, у Долној Крупи одржано је XIX засједање југословенско-чехословачке Комисије за историју чији су предсједници др Никола Петровић (Југославија) и др Мирослав Кропилак (Чехословачка). Тема дводневног научног скупа била је — Југословенски и чехословачки народи у посљедњим годинама другог свјетског рата (1944—1945). Након отварања скупа од стране академика Вилијама Плевзе и уводних напомена два предсједника, поднесена су 23 саопштења, а преко 20 учесника је дискутовало.

Академик В. Плевза поднио је реферат »Dialektika vnutornych a vonkajšich faktorov zaverečnej etapy narodnooslobodzovacieho boja V, Československu«. Он је у реферату указао на неке битне развојне токове народноослободилачке борбе у Чехословачкој, почев од

Минхена па до коначног ослобођења земље.

Др Никола Петровић је поднио реферат „Народноослободилачка борба у Југославији — покрет отпора или револуција?“ За овакав наслов Петровић се определио због тога што „око горњег питања још нису нестале дилеме међу неким страним публицистима и историчарима“, како је сам истакао у тезама свог реферата.

Др Блаже Ристовски је поднио реферат „Унутрашњи и спољни фактори у националноослободилачком покрету македонског народа од 1918. до 1944. године“. Ристовски је у реферату указао на најважније моменте у националноослободилачкој борби македонског народа у односном периоду.

Др Милан Вукмановић је подносио веома интересантан, реферат заснован на обимној документацији, под насловом „Фашистич-

ки узорни у организацији квислиншке Независне Државе Хрватске“.

Др Иван Каменц је поднио реферат »Krise klerofašističke političke systému na Slovensku«, заснован на разноврсним изворним подацима.

Проф. др Зоран Лакић је поднио реферат „Допринос Црне Горе победи народноослободилачког рата и револуције у Југославији“, у коме је дао синтезу досадашњих истраживања о овом питању.

Академик Љубо Бобан је поднио реферат „Међународни положај и држање грађанских снага Југославије 1945. године“. Запажања изнесена у овом реферату су интересантна.

Проф. др. Мирослав Боучек поднио је реферат »Vedoucí úloha KSČ v národné osvobozené boji Čs. v letech 1938—1945«. Познато је да је у овом раздобљу Чехословачка била изложена великим страдањима.

Проф. др Ранко Кончар поднио је реферат „Политички и друштвено-економски процеси у Југославији у завршној етапи рата“. Ту је веома успјешно изложена синтеза досадашњих истраживања на ову тему.

Др Марта Вартикова је поднијела саопштење »Program národní a demokratické revoluce v ČSR«. Саопштење је занимљиво као синтеза већ изучаваног питања.

Др Момчило Павловић је поднио саопштење „КПЈ и стварање новог политичког система у Југославији у 1944—1945“. Он је ту указао на нека кључна питања учвршћивања новог политичког система у Југославији у посљедњој години рата.

Др Орде Ивановски поднио је саопштење Један програм македонског ослободилачког покрета из 1932. године за ослобођење и уједињење Македоније“. Ивановски је саопштио досадашња сазнања о том акционом програму.

Мр Марија Обрадовић је поднијела саопштење „Концепција народне демократије“. Она је указала да је политички систем демократије настао у функцији так-

тике комунистичких партија у легализацији политичке власти у Кини и источноевропским земљама послје завршетка другог свјетског рата.

Проф. др Живко Аврамовић је поднио веома интересантан реферат „Велика Британија и питање балканске федерације у периоду 1944—1945. године“. Аврамовски је изнио до сада непознате ставове енглеске политике на Балкану у посљедњој години другог свјетског рата.

Др Едуард Чејка је поднио реферат »Zahraničné politické espekty záverečné etapy národné osvobozené zápasu národu ČSR«. Чејка је изнео врло интересантне податке о овој теми.

Др Драго Бровчаник је поднио реферат „Завршне операције на југословенском ратишту и доградња југословенске федерације“. Бровчанин је резимирао досадашња сазнања о овој теми.

Проф. др Мирослав Кропилак је поднио реферат »Problematika protifašisticke odboje v Evrope 1939—1945«. Он је проблематику антифашистичког отпора сврстао у четири етапе, и то: прва, период 1939—1941; друга, од почетка совјетског отаџбинског рата до стаљинградске и курске битке 1941—1943); трећа од стаљинградске и курске битке до почетка 1944; четврта, посљедња година другог свјетског рата (1944—1945).

Мр Миленко Патковић поднио је реферат „Пропагандна активност у народноослободилачком рату Југославије“. Аутор је резимирао форме и пропагандна средства у југословенској народноослободилачкој борби.

Др Јан Гебхарт поднио је реферат »Partyzánské hnutí v Československu«. Он је резимирао досадашња сазнања о партизанском покрету у Чехословачкој у току другог свјетског рата.

Драган Алексић је поднио реферат „Југословенско ратиште као део европског фронта у посљедњој години рата“. Алексић је указао на основне карактеристике југословенског ослободилачког рата и социјалистичке револуције у посљедњој ратној години.

Доцент др Вацлав Пеша поднио је реферат »Osvobozeneka úloha sovétské armády o povstani české lidu«. Аутор је резимирао досадашња сазнања о ослободитељској улози совјетске војске и чешком устанку.

Др Владо Ивановски је поднио реферат „Питање уједињења Македоније за вријеме другог свјетског рата“. Он је изнио веома интересантне податке о плановима за уједињење сва три дијела Македоније.

Др Томислав Тејцхман је поднио реферат »Československo-jugoslavské vzrahy v období závěru z světové války.

Последњи реферат на овом скупу дао је др Франце Кресал — »Problemi socialnega zavarovanja ob osvoboditvi v Sloveniji«.

Једна од општих карактеристика овога скупа јесте то што је он углавном саопштио резултате досадашњих сазнања о појединим питањима како у југословенској тако и у чехословачкој историографији. На скупу је вођена веома плодна и интересантна дискусија. Општа је оцјена да је он успио.

На крају дводневног рада одржана је сједница Комисије за историју, на којој је поред осталог закључено да се наредни скуп одржи у Југославији 1986. године на тему — Основни проблеми раз-

воја друштва у доба феудализма до почетка XVI вијека на територији Југославије и Чехословачке. На сједници Комисије је одато признање предсједницима Н. Петровићу и М. Кропилаку. Било је ријечи и о томе како обиљежити јубиларно XX засједање Комисије.

На крају треба истаћи одличну организацију и добре услове за рад скупа, као и настојања домаћина да боравак учесника скупа буде што угоднији. Учесницима је, поред осталог, било омогућено разгледање културноисторијских споменика и музеја у Братислави и њеној околини. Заслугом организатора учесници су колективно посјетили Девин, праисторијску насеобину, а затим келтску римску и словенску насеобину, односно Великоморавску тврђаву, која је живјела све до почетка XVIII вијека, када ју је Наполеонова војска разрушила. Професор Матуш Кучера је објаснио учесницима историјски развој Девина. Учесници су посјетили и изложбу у Девину »Velika Morava a Bratislava«, која пружа интересантну слику историјског и културног развоја Великоморавске државе. Учесници су посјетили и Словачки народни музеј, као и низ културноисторијских споменика у Братислави.

*Јован Р. Бојовић*

## ГОЈКО ВУКМАНОВИЋ. БИБЛИОГРАФИЈА О РАЗВИТКУ РАДНИЧКОГ ПОКРЕТА, КПЈ, НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА И РЕВОЛУЦИЈЕ У ОПШТИНИ БАР 1903 — 1945. ГОДИНЕ

*Бар 1984. год. стр. 154*

Познати и вриједни прегалац Гојко Вукмановић овом књигом потврдио је своју научну и стручну способност, створивши добар увид знатнижељницима научне мисли и информатике у прикупљање документационог материјала о историји југоисточног подручја црногорског приморја, па и шире. И поред обиља библиотека у Југославији и врских стручњака

на пољу библиотекарства, Гојко Вукмановић није имао узора ни студије која би му послужила као путоказ у трасирању методологије ове књиге.

Књига се састоји од два дијела. Први дио односи се на тематику везану за кратак преглед развојка организованог радничког покрета у Бару. Пресудан моменат за развој радничког покрета у